

سخنرانی آریل کوهن در کنگره ایالات متحده: ایران منافع آمریکا در قفقاز جنوبی را به مخاطره انداخته است

کارشناس اندیشکده کارنگی، طی اظهاراتی در برابر نمایندگان مجلس آمریکا، ایران را تهدیدی جدی در منطقه قفقاز جنوبی خواند

عادلی/خبرگزاری آران
خبرگزاری آران/سرویس ایران

کارشناس اندیشکده کارنگی، طی اظهاراتی در برابر نمایندگان مجلس آمریکا، ایران را تهدیدی جدی در منطقه قفقاز جنوبی خواند.

به گزارش آران نیوز به نقل از خبرگزاری تسنیم، آریل کوهن در نطق خود در میان نمایندگان کمیته امور خارجی مجلس نمایندگان آمریکا گفت که ایران با گسترش نفوذ خود در منطقه قفقاز جنوبی، مانع گسترش منافع سیاسی، اقتصادی، استراتژیک و فرهنگی آمریکا و غرب در این منطقه شده است.

جمهوری اسلامی ایران، به عنوان یکی از مهمترین بازیگران منطقه خاور میانه، متحدین عرب آمریکا در خاورمیانه را با همراهی متحدین خود در لبنان، سوریه و عراق، در معرض تهدید قرار داده است. تنفر دائمی ایران از اسرائیل و تلاش خستگی ناپذیر آن برای از میان بردن دولت یهود از روی نقشه، از کسی پوشیده نیست. آنچه که کمتر بدان پرداخته شده است، نفوذ رو به گسترش جمهوری اسلامی ایران در جنوب قفقاز است.

قفقاز جنوبی بین دریای سیاه و دریای خزر قرار گرفته است، از شرق با آسیای مرکزی، از جنوب با خاور میانه (ایران و ترکیه) و از غرب با اروپای شرقی همسایه است و بنابراین اروپا و آسیا را به هم متصل می کند. همچنین در متصل کردن آسیای مرکزی از طریق بنادر دریای سیاه و مدیترانه به دیگر نقاط جهان نقشی کلیدی ایفا می کند. تمدن های بسیاری کهنی را در خود جای داده و مردم مسیحی، مسلمان و یهودی در آن سکونت گزیده اند و می توان قفقاز جنوبی را منطقه ای دانست که روسیه، ایران و ترکیه در آن با یکدیگر مرتبط می شوند.

آمریکا طی بیست سال اخیر تمام تلاش خود را به کار گرفته است تا در این منطقه که به لحاظ استراتژیک بسیار اهمیت دارد نفوذ خود را بیشتر کند. از جمله منافع آمریکا در این منطقه می توان به منافع امنیتی، انرژی، اقتصادی و سیاسی اشاره کرد. بنابراین، تا کنون، سابقه ما در دست یابی به این اهداف بسیار در هم تنیده و ناآشکار است. تلاش ایران برای دور زدن تحریم ها باعث افزایش نفوذ ایران در این منطقه شده و منافع امنیتی آمریکا را در معرض تهدید قرار داده است. از زمان فروپاشی شوروی، واشنگتن تلاش کرده است مانع بازسازی استیلای روسیه و ایران در این منطقه شود، به ویژه با توجه به امنیت روز افزون منابع انرژی دریای خزر.

هیلاری کلینتون، وزیر امور خارجه در سفر خود به این منطقه در سال 2010 در مورد اهمیت این منطقه چنین اظهار نظر کرد: «با در نظر گرفتن حضور روس ها، ایرانی ها و ترک ها در این منطقه، ذی نفع بودن آمریکا (به عنوان یک قدرت جهانی) در این منطقه، اجتناب ناپذیر است.»

استراتژی بلند مدت آمریکا این بوده است که از استقلال آذربایجان، ارمنستان و گرجستان در این منطقه اطمینان حاصل کند و به گسترش بازار ایشان کمک کرده و همزمان افزایش دامنه دموکراسی و ثبات منطقه ای را ممکن سازد.

ایران به منظور حمایت از حامیان خود در لبنان و فلسطین، دور زدن تحریم ها، ایجاد رخنه در منطقه از طریق به کار گرفتن قدر نرم و برقراری ارتباط نزدیک با ارمنستان به منظور بر هم زدن ثبات و توسعه نفوذ آمریکا در آذربایجان، این استراتژی آمریکا را در معرض خطر قرار داده است.

دستور کار ضد اسرائیلی ایران

این واقعیت که سازمان های اطلاعاتی ایران اهداف اسرائیلی در آذربایجان را در صدر اولویت های اطلاعاتی خود قرار داده اند، می تواند به این معنا باشد که روابط نزدیک آذربایجان - اسرائیل، به هیچ وجه مطلوب تهران نیست. در گذشته ایران تلاش های دیپلماتیک بسیاری را به کار گرفت تا به دولت آذربایجان نشان دهد که از ارتباط عمیق آن با اسرائیل ناراضی است.

از نگاه دولت ایران، آذربایجانی که جمعیت شیعه بسیاری را در خود جای می دهد، بیش از حد سکولار، غرب گرا و حامی اسرائیل است. آذربایجان سکولار مدل حکومتی نیست که ایران حضور آن را در مرزهای شمالی خود برتابد: کشور صاحب صادرات گسترده انرژی، غرب گرا و دوست اسرائیل که اغلب مردم آن مسلمان هستند. از این رو سیاست های ایران در قبال این کشور چندان به مزاج رهبران آذربایجانی خوش نمی آید. بنده هم بر این عقیده هستم که این سیاست ها برای سیاستگذاران خارجی آمریکا نیز نباید چندان مطلوب و خوشایند باشد.

دور زدن تحریم ها

ایران می کوشد با بهره برداری از فرصت ها این منطقه تحریم هایی را که سازمان ملل، آمریکا و اتحادیه اروپا علیه آن وضع کرده اند، دور بزند. هر سه کشور این منطقه با ایران روابط تجاری گسترده ای دارند. اما ارمنستان، نزدیک ترین کشور این منطقه به ایران، مهمترین دغدغه سیاستمداران، قانون گذاران و جامعه اطلاعاتی آمریکا است.

یکی از مهمترین همکاری های ایران و ارمنستان، که تحریم ها را بر هم زده، نیروگاه برقی - آبی مقری در محل عبور رودخانه ارس، یعنی مرز میان این دو کشور است. در 8 نوامبر سال 2012، ارمنستان قراردادی به ارزش 330 میلیون دلار برای تأسیس یک نیروگاه برق 130 مگاواتی با ایران امضا کرد و ایران به مدت 15 سال از برق تولیدی در این نیروگاه استفاده خواهد کرد. پس از این مدت مالکیت نیروگاه به ارمنستان انتقال داده خواهد شد. در سال 2011، ارمنستان و ایران قرارداد نفتی امضا کردند که بر اساس آن خط نفتی از تبریز به مرزهای ارمنستان کشیده می شود و ارمنستان از منابع انرژی ایران بهره مند خواهد شد.

دور زدن تحریم های بانکی و دست یافتن به تکنولوژی های پیشرفته

در ماه آگوست گذشته، خبرگزاری های متعدد گزارش کردند که ایران می کوشد روابط بانکی خود را با ارمنستان گسترش داده و از این طریق مکان امنی برای عبور از تحریم ها برای خود ایجاد کند. بانک ملت، یکی از سازمان های مالی مهم ایران، که توسط بانک های آمریکایی و انگلیسی تحریم شده است، شعبه ای را در ایروان ایجاد کرده است. دیگر بانک های ایران نیز به منظور عبور از تحریم ها و دور زدن اهرم های بین المللی، برای فعالیت در ارمنستان تلاش می کنند.

ریچارد گیرگوسیان، مدیر مرکز مطالعات منطقه ای ایروان معتقد است که ایران قفقاز جنوبی را منطقه ای می داند که از طریق آن می تواند «عناصر حیاتی» برای فعالیت های هسته ای خود را که تحریم ها مانع دست یافتن به آنها می شوند، تهیه کند. اکنون این نگرانی وجود دارد که ارمنستان، گرجستان و دیگر کشورهای منطقه، به سمت این تلاش های ایران جذب شوند.

سیطره بر دریای خزر

نفوذ ایران در دریای خزر، توسعه و صادرات انرژی از این دریا را به شدت دچار مشکل کرده است. ایران با جلوگیری از تقسیم بندی دریای خزر و ممانعت از ساخت زیرساخت های لازم برای ایجاد خطوط لوله نفتی، که توسط آمریکا پیشنهاد شده است، مانع صادرات گسترده انرژی از آذربایجان، قزاقستان و ترکمنستان می شود. ایران بر این باور است که باید صادرات نفت و گاز دریای خزر به بازارهای اروپایی و غربی محدود شود.

ترکمنستان نیز تحت تأثیر نفوذ ایران، از امضای توافقنامه ایجاد یک رژیم ملی برای دریای خزر خود داری کرد. در صورت عدم استقرار چنین رژیمی، ایجاد خطوط نفتی زیر دریایی غیر ممکن است. ترکمنستان می‌توانست با ارسال گاز خود از طریق آذربایجان، گاز خود را به ترکیه و اروپا صادر کند. با این حال، در نتیجه نفوذ ایران، ترکمنستان تقریباً تمام گاز خود را به چین و قزاقستان صادر می‌کند.

نفوذ نظامی ایران در این دریاچه همچنین مانع گسترش تحقیقات کشتی‌های تحقیقاتی غربی در این دریاچه شده است و در نتیجه سرمایه‌گذاری و توسعه اقتصادی ایشان را فلج کرده است. رقابت در عرصه قدرت نرم

نفوذ فرهنگ غربی در آذربایجان و گرجستان در سال‌های اخیر بسیار افزایش یافته است. حضور خواننده‌های غربی بسیار در این منطقه و برگزاری جشنواره انتخاب زیباترین زن سال در این منطقه، مهمترین اقدامات فرهنگی غرب در این کشورها بوده است.

در مقابل ایران نیز اقدامات بسیار مهم و اثرگذاری را ترتیب داده است. حضور روحانیون آموزش دیده در روستاها و شهرهای مرزی از جمله این اقدامات است. ایشان خانواده‌ها منطقه را ترغیب به سبک زندگی اسلامی کرده و از آنها می‌خواهند مانع برخورد اعضای خانواده با مظاهر فرهنگ غربی شوند، اسباب ازدواج زود و راحت جوانان را فراهم کنند و آنها را با آموزه‌های اسلامی و مدارس اسلامی آشنا کنند. مقامات دولت آذربایجان کرارا از سیل تبلیغاتی ایران شکایت کرده و اعلام کرده‌اند که این تبلیغات در حال تضعیف دولت سکولار این کشور است.

نتیجه‌گیری

در مجموع آمریکا منافع استراتژیک و اقتصادی بسیار مهمی در دریای خزر و قفقاز جنوبی دارد. بدون حضور گرجستان و آذربایجان، شبکه توزیع شمالی، که نیروهای آمریکا و ناتو را در افغانستان تغذیه می‌کند، فاقد حمایت لازم خواهند بود. همکاری آمریکا با آذربایجان نیازمندی آمریکا برای حضور در قفقاز جنوبی و منطقه دریای خزر و منزوی کردن ایران را برآورده خواهد کرد؛ البته به شرط برطرف ساخت معضله‌های مذکور. /ع

پایان پیام